

Global express

L'ACTUALITAT A L'AULA

16

► Dossier | Guia didàctica | Activitats

Copenhaguen: últim avís

SUMARI

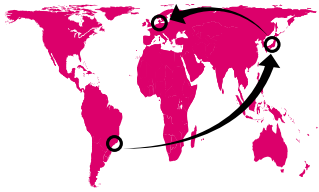
- p. 2 De Rio a Copenhaguen, passant per Kyoto
- p. 3 Les bones notícies
- p. 4 Tots en patim les conseqüències... però no pas en la mateixa mesura
- p. 5 Camí de Copenhaguen
- p. 5 Les claus del problema
- p. 6 Gegants o feliços? Canviar la idea de progrés
- p. 6 Responsabilitats dels països...
- p. 7 ... i de les persones
- p. 7 Propostes per al Govern espanyol

La Cimera de Copenhaguen decideix al desembre què passarà després del Protocol de Kyoto, que s'acaba. Pot ser una de les últimes oportunitats per frenar el canvi climàtic.

Aquest *Global express* ofereix elements per reflexionar sobre la transcendència de la Cimera per fer front a l'escalfament global, així com suggeriments per a una acció ciutadana imprescindible per tal que els nostres representants polítics actuïn amb responsabilitat a Copenhaguen.

De Rio a Copenhaguen, passant per Kyoto

A final d'any es reuniran a Copenhaguen els representants de les 170 nacions firmants de la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic (UNFCCC) per

acordar una nova resposta internacional a l'escalfament global i al canvi climàtic. Si tenen èxit, el resultat principal serà un pacte global sobre la manera de reduir els gasos nocius d'efecte hivernacle, en quina proporció i en quins terminis, que entraria en vigor l'any 2012, data en què prescriu el Protocol de Kyoto¹.

La Cimera de la Terra (Rio de Janeiro, 1992) va acordar el Conveni Marc sobre Canvi Climàtic de l'ONU, l'objectiu últim del qual és establir "la concentració de gasos d'efecte hivernacle (GEH) a l'atmosfera a un nivell que previngui perilloses interferències antropogèniques amb el sistema climàtic".

L'any 1997, 34 països industrialitzats van subscriure, a la ciutat que li dona nom, el Protocol de Kyoto, un instrument del Conveni que havia d'entrar en vigor als 90 dies d'haver estat ratificat per almenys 55 països les emissions dels quals representessin el 55% de les emissions totals. Això no va passar fins a l'octubre del 2004, amb la signatura de Rússia. Només un dels 34 països firmants no l'ha ratificat, els Estats Units, les emissions del qual representaven l'any 2004 el 22,2% del total mundial.

Per invertir o almenys no frenar el procés d'escalfament global, el Conveni assenyalava compromisos comuns, però responsabilitats diferents. Els països industrialitzats apareixen a l'Annex 1: la Unió Europea, els Estats Units, el Japó, Suècia, Noruega, el Canadà, Nova Zelanda, Austràlia i Rússia. Els països de l'ex URSS formen l'Annex 2, sota la denominació d'"Economies en transició". Les obligacions que corresponen als uns i als altres són de diferent magnitud. Els anomenats països "en desenvolupament" (que inclouen des de països pobres fins a Qatar, Corea del Sud o l'Aràbia Saudita) són

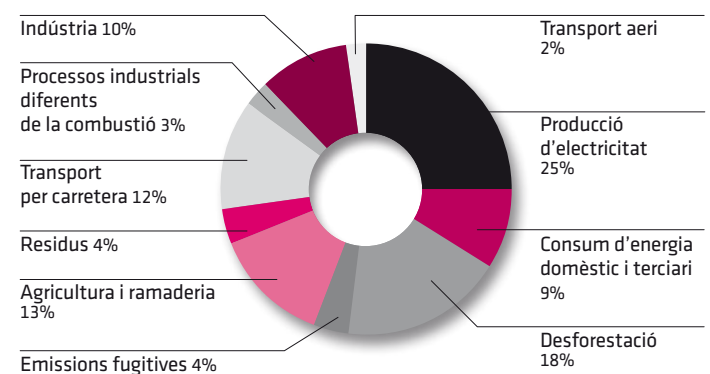
en un altre apartat: formen part del Protocol, però no tenen obligació d'assumir objectius de reducció.

Els països firmants es van comprometre a reduir un 5% (en relació amb els nivells respectius del 1990) les emissions de gasos d'efecte hivernacle fins al 2012. No obstant això, al maig del 2008 es va saber que la concentració de diòxid de carboni a l'atmosfera havia arribat a una xifra rècord: 387 parts per milió (ppm), segons mesures fetes des de l'Observatori Mauna Loa, a Hawaii. Això significava un augment del 30% en un segle, amb relació a la concentració de 300 ppm que Svante Arrhenius publicava l'any 1895 en els primers articles científics sobre l'augment de l'efecte hivernacle. Entre els anys 1970 i 2000, la concentració va augmentar unes 1,5 ppm a l'any, però des del 2000 fins al 2007 el creixement mitjà va ser de 2,1 ppm. A principi del 2008 ens dirigíem a tota velocitat cap a una concentració de 450 ppm en un termini de 30 anys.

La crisi econòmica ha representat una frenada per a l'augment d'emissions. Que es converteixi en un canvi de tendència depèn de les decisions –individuais, col·lectives, econòmiques, polítiques– que prenguem, en tots els àmbits públics i privats; la qual cosa inclou quins compromisos s'assumeixin a Copenhaguen.

D'on ha sortit tot aquest CO₂?

Font: World Watch, núm. 28.

¹ Vegeu el *Global express* núm. 10: "Kyoto ens salvarà?"

Sabies que...?

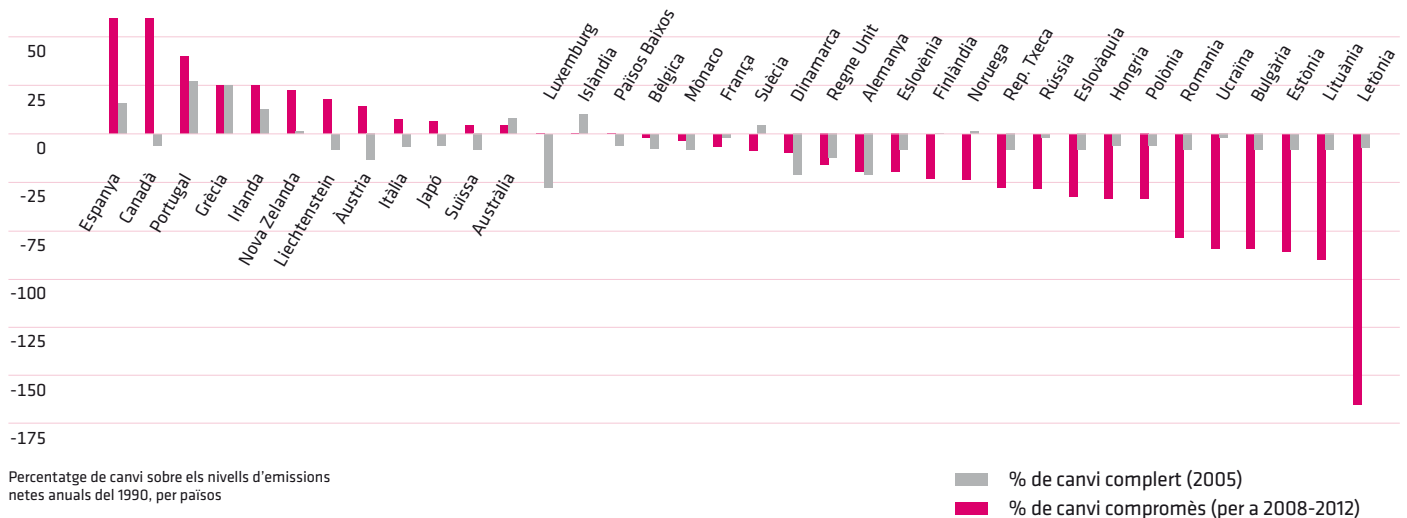
- » ... els països industrialitzats són responsables del 76% de tots els GEH emesos històricament?
- » ... les emissions de la Xina i de l'Índia creixen ràpidament, però la seva responsabilitat històrica és

mínima a causa de la seva població i de la seva curta trajectòria com a països industrialitzats?

- » ... entre el 1950 i el 2000 els Estats Units van emetre el 27% de GEH (amb una població que només representa el 4,6% del total mundial); el Canadà, el 2%;

l'Europa Occidental, el 24%; l'antiga Unió Soviètica, el 15%; el Japó, el 5%, i Austràlia i Nova Zelanda, l'1%?

- » ... la resta del món, incloses la Xina i l'Índia, van emetre una mica menys del 20%?

Els 36 països "Kyoto": promeses i complimentes Font: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Kyoto_Protocol_signatories

Les bones notícies

Des de la signatura del Protocol de Kyoto han passat moltes coses al món, i algunes conviden a l'esperança. Potser la primera, per la seva rellevància, sigui que aquest problema, que tant afecta la humanitat, ha deixat de ser patrimoni de cercles científics o molt conscienciats i s'ha fet un forat cada cop més gran en les preocupacions de la ciutadania i en els mitjans de comunicació, que ofereixen cada cop amb més freqüència dades, anàlisis i testimonis.

Fa cinc anys, el món encara estava embolicat en la discussió sobre si hi havia o no canvi climàtic, i si era o no induït pels éssers humans. Avui la controvèrsia ja és cosa del passat, i els qui mantenen posicions escèptiques són cada vegada més marginals i, segons l'últim informe anual del Worldwatch Institute, *El mundo ante el calentamiento global*, "sempre a sou de les empreses que es veuran perjudicades per les mesures que caldrà adoptar". En aquest camí hi ha hagut dues fites decisives.

L'octubre del 2006 es va publicar l'Informe Stern, *La economía del cambio climático*, elaborat per encàrrec del Govern britànic, que deixava ben clar que la solució al canvi climàtic és assequible, més assequible que no

pas no fer res. L'any 2007, la quarta avaluació del Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) va establir un consens científic aclaparador entorn de la realitat de l'escalfament global i del seu origen en l'activitat humana.

A partir de llavors, tots els governs, almenys sobre el paper, comparteixen aquest consens i posen en marxa mesures, si bé sovint són insuficients i s'anul·len amb altres polítiques dels mateixos governs. El canvi climàtic i la reducció d'emissions de gasos d'efecte hivernacle solen ser temes fixos en les agendes de les reunions del G8 (grup dels vuit països més industrialitzats), del G20 i de totes les reunions d'alt nivell que s'organitzen.

No obstant això, el que queda per fer és molt i es pot fer millor. L'Informe sobre Desenvolupament Humà del 2007-2008, dedicat a aquest tema, denunciava que "mentre que els governs reconeixen la realitat de l'escalfament global, les mesures polítiques continuen estant per sota del mínim necessari per resoldre el problema. En aquest sentit, hi ha una bretxa enorme entre l'evidència científica i la resposta política".

"El 2 de febrer del 2007 passarà a la història com el dia en què van desaparèixer els dubtes sobre si l'activitat humana provoca el canvi climàtic"

Achin Steiner, director del Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient, en la presentació de l'informe dedicat als Fonaments de la Ciència Física, inclòs en el Quart Informe d'Avaluació de l'IPCC.

Tots en patim les conseqüències... però no pas en la mateixa mesura

Mentre els pobres viuen deixant una petjada ecològica a penes perceptible a la Terra, suporten el gruix de les conseqüències de la gestió no sostenible de la nostra interdependència ecològica. L'informe d'Oxfam Internacional *La evidència que duele* assenyalava que actualment hi ha uns 26 milions de desplaçats per causes directament relacionades amb el canvi climàtic i que, a mitjan segle, la xifra pot arribar a 200 milions. Molt abans, l'any 2015, 375 milions de persones poden ser víctimes de desastres per la mateixa causa.

L'any 2008, més de 3,8 milions de persones de l'**estat indi de Bihar** es van veure afectades per les inundacions, que van negar més de 100.000 hectàrees de terres. Tarzamal Haq, treballador agrari de l'aldea de Katiya, forçat a desplaçar-se amb la seva família a un camp de refugiats proper a la frontera amb el Nepal, va veure com l'aigua s'enduia per davant bestiar i cultius: "No tinc diners. Tot el gra que havia acumulat [...] se l'ha endut l'aigua. Fins i tot el propietari de les terres s'ha quedat sense collita i sense pertinences i, per tant, no ens pot ajudar. Les aigües tardaran a desaparèixer i es perdran almenys dues collites. Com alimentaré la meua família?"

L'huracà *Katrina* va constituir un poderós recordatori de la fragilitat humana davant el canvi climàtic fins i tot en un país desenvolupat, en especial quan els impactes interactuen amb inequitats institucionalitzades. Però la vulnerabilitat davant les crisis és desigual. A mesura que augmenta el nivell del mar, ciutats com Londres i Los Angeles s'enfronten al risc d'inundacions, però els seus habitants estan protegits per moderns sistemes de defensa. En canvi, quan l'escalfament global altera els patrons climàtics a la **Banya d'Àfrica**, significa la pèrdua de collites i fam, o que les dones i les joves hagin de dedicar llargues hores al dia a buscar aigua. La veritable vulnera-

bilitat davant el canvi climàtic vinculada a tempestes i a inundacions es dona en les comunitats rurals que habiten els deltes de grans rius com el Ganges, el Mekong i el Nil, i en els assentaments precaris que creixen sense control a les ciutats del Sud.

Els desastres es concentren als països empobrits. Per exemple, entre els anys 2000 i 2004, prop de 262 milions de persones van resultar afectades per desastres climàtics cada any i més del 98% vivien en països en desenvolupament. En els de l'Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic (OCDE), un de cada 1.500 habitants ha estat afectat per un desastre climàtic, mentre que per als països del Sud la proporció és d'un per cada 19. A això s'hi suma el fet que la vulnerabilitat de les persones està estretament unida a la pobresa. Segons l'informe d'Oxfam Internacional, *El derecho a sobrevivir*, "als països rics, en un desastre concret moren una mitjana de 23 persones; als països menys desenvolupats, la mitjana és de 1.052".

Les crisis climàtiques afecten la vida dels pobres a llarg termini. Per exemple, a **Etiòpia** i a **Kenya**, dos dels països més propensos a les sequeres, els nens menors de cinc anys tenen un 36% i un 50% més de probabilitats, respectivament, de patir desnutrició si neixen durant un període de sequera. A Etiòpia, això va significar prop de 2 milions més de nens desnodrits l'any 2005. Al **Níger**, els menors de dos anys que neixen durant un període de sequera són un 72% més propensos a patir endarreriments en el creixement. D'altra banda, s'ha comprovat que les probabilitats que les dones de l'Índia nascudes durant una inundació als anys setanta anessin a l'escola primària es reduïen un 19%.

En paraules de Desmond Tutu, exbisbe de Ciutat del Cap, ens encaminem cap a un veritable *apartheid* pel que fa a l'adaptació.

Camí de Copenhaguen

En el camí cap a Copenhaguen tenen lloc diverses reunions preparatòries. Una va ser la celebrada pel G8 a L'Aquila (Itàlia) el passat mes de juliol, que Arianne Arpa, directora d'Intermón Oxfam i portaveu d'Oxfam Internacional, va qualificar de "vergonyosa". "La reducció d'emissions de CO₂ -va declarar- es necessita ja, i no l'any 2050. No podem esperar 30 anys més per veure resultats concrets. Cal que les emissions es redueixin en un 40% cap al 2020. El canvi climàtic ens té amb l'aigua al coll, però la visió de curt termini dels països del G8 els impedeix prendre mesures urgents".

"L'únic petit raig de llum en tota aquesta Cimera -explicava- ha estat el compromís d'aportar 20.000 milions de dòlars en els propers tres anys per donar suport a l'agricultura dels països més pobres i lluitar contra la fam. Però abans ja hem sentit grans compromisos

de xifres. Més de 1.000 milions de persones atrapades per la fam no poden esperar".

El fracàs a Copenhaguen condemnaria el 40% més pobre de la població mundial a un futur amb molt poques oportunitats; agreujaria les profundes desigualtats a l'interior dels països, i boicotejaria els esforços destinats a desenvolupar un sistema més inclusiu de globalització, aprofundint la bretxa entre els qui tenen molt i els qui no tenen gairebé res. Tal com alerta l'informe del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD), "avui són els pobres els qui porten el pes del canvi climàtic; demà, serà tota la humanitat la que haurà d'afrontar els riscos associats a l'escalfament global. [...] Per sobre de tot, [el canvi climàtic] ens desafia a pensar en el significat de formar part d'una comunitat humana que és interdependent en termes ecològics".

Les claus del problema

El punt de partida per evitar el canvi climàtic perillós és reconèixer-ne les tres característiques específiques:

1. La força combinada de la inèrcia i les conseqüències acumulatives. Un cop s'emeten, el CO₂ i altres gasos d'efecte hivernacle es queden a l'atmosfera durant molt temps. No hi ha botons de retrocés ràpid per reduir les acumulacions. Les persones que visquin durant els primers anys del segle XXI hauran de conviure amb les conseqüències de les nostres emissions, tal com nosaltres vivim ara les conseqüències de les emissions des de la Revolució Industrial.

2. La urgència és, a més, un corol·lari de la inèrcia. Cada any de retard a assolir acords per reduir les emissions implica més gasos d'efecte hivernacle que se sumen al que ja hi ha acumulat, i consoliden temperatures més altes en el futur. No és fàcil trobar analogies històriques per explicar la urgència que té el problema. Durant la Guerra Freda, l'enorme quantitat de míssils nuclears dirigits cap a algunes ciutats constituïa una greu amenaça per a la seguretat humana; no obstant això, "no fer res" era una estratègia per a la contenció dels riscos. En canvi, en el cas del canvi climàtic, no fer res garanteix l'avanç cap a una acumulació més gran de gasos d'efecte hivernacle i cap a la destrucció segura del potencial del desenvolupament humà.

3. L'escala mundial és la tercera dimensió d'importància. L'atmosfera de la Terra no distingeix d'on procedeixen les emissions, la qual cosa vol dir que cap país per si sol no pot guanyar la batalla. L'acció conjunta no és una alternativa, és una obligació.

Canviar aquest panorama exigirà fer profundes modificacions. Si el món fos un sol país, hauria de reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle a la meitat abans de l'any 2050 en relació amb els nivells del 1990, i després continuar aplicant retallades fins a final del segle XXI. No obstant això, el món no està format per un únic país, i, a partir de supòsits inversemblants, calculem que per evitar el canvi climàtic perillós les nacions industrialitzades haurien de disminuir les emissions almenys un 80% en aquella data, amb reduccions del 30% d'aquí a l'any 2020. Les emissions dels països en desenvolupament arribarien a un màxim prop de l'any 2020, i després aplicarien reduccions del 20% abans del 2050.

L'acord que substitueixi el Protocol de Kyoto podria marcar un nou rumb si imposa límits estrictes a les futures emissions i crea un marc per a l'acció col·lectiva internacional. Es podrien avançar les negociacions per tal que les metes quantitatives estiguin establertes l'any 2010 i fixin als governs metes per als pressupostos nacionals de carboni. "La base per a una mitigació efectiva del canvi climàtic és la fixació de pressupostos de carboni sustentats en reformes radicals de les polítiques energètiques i en mesures governamentals que canviïn les estructures d'incentius dels consumidors i dels inversors", assenyalava el PNUD.

Gegants o feliços? Canviar la idea de progrés

Fer front a aquesta amenaça crearà desafiaments en molts àmbits i, potser el que és més important, posarà a prova la manera com percebem el progrés. Res no exemplifica de manera tan clara com el clima que la creació de riqueses econòmiques no és sinònim de progrés humà. Amb les polítiques energètiques vigents, la creixent prosperitat econòmica anirà junt amb més amenaces al desenvolupament humà avui i al benestar de les generacions futures. No obstant això, el desenvolupament econòmic amb altes emissions de diòxid de carboni és símptoma

d'un problema més profund. Una de les ensenyances més difícils d'acceptar del canvi climàtic és que el model econòmic que impulsa el creixement i el concomitant consum desmesurat a les nacions desenvolupades no és sostenible en termes ecològics. Continuar mantenint el creixement com a sinònim de progrés i de desenvolupament és incompatible amb un futur sostenible per a tota la humanitat. Per aquest camí, alguns creixerem fins a fer-nos gegants, fins a trencar la casa, que és la Terra. Fins a perdre la mesura del que és humà.

Responsabilitats dels països...

Precisament per aquí vénen les resistències més grans a arribar a acords sensats. A Copenhaguen (i en el camí que hi condueix, com la reunió prèvia que tindrà lloc a Barcelona del 2 al 6 de novembre, just un mes abans de la cimera mundial del clima, per ultimar les negociacions) els països tradicionalment industrialitzats posaran obstacles considerables. Les emissions històriques són el referent bàsic per repartir responsabilitats i assumir obligacions, un aspecte que en part es va tenir en compte en l'anomenat Mandat de Berlín i en el Protocol de Kyoto en establir només obligacions de reducció d'emissions als països industrialitzats. Qualsevol acord post-Kyoto haurà de considerar les emissions històriques. La disculpa és evitar la fuga d'indústries i de llocs de treball als països que, com la Xina, no tenen obligació de reduir les emissions en una primera etapa; una mena de dúmping del carboni.

Les economies emergents (com la Xina, l'Índia o el Brasil) es queixen de la injustícia que representa que els limitin la crema de combustibles fòssils, la qual cosa frenaria el seu desenvolupament, quan els països tradicionalment industrialitzats, causants de l'estat de coses actual, no van tenir aquest fre. Aquest argument es reforça a més amb la dada sobre la taula que, tot i que, per exemple, la Xina ha més que duplicat les emissions procedents de la crema de carbó l'última dècada, les seves emissions per càpita estan molt per sota de les dels EUA, i fins i tot de les d'Europa. La necessitat de posar límit a les emissions globals exigeix que els països industrialitzats, en els quals recau la responsabilitat de la situació actual i que tenen la capacitat per fer les inversions necessàries, donin suport financer i tècnic als

països en desenvolupament per tal que aquests països puguin moderar el creixement de les seves emissions i reduir-lo en el futur, sense comprometre el seu desenvolupament i la lluita contra la pobresa.

Tal com denuncia el mateix PNUD, "les persones que lluiten dia a dia per millorar una vida en condicions de misèria absoluta i de fam haurien de tenir la primera prioritat en matèria de solidaritat humana. Sense cap mena de dubte, es mereixen alguna cosa més que líders polítics que es congreguen en cimeres internacionals i fixen altisonants objectius de desenvolupament per tal que després aquestes mateixes metes se soscavin per manca d'acció en matèria de canvi climàtic".

El mateix es pot dir del **finançament de l'adaptació al canvi climàtic**. "Els pobres del món i les generacions futures –continua el PNUD– no es poden permetre la complaença i les evasives que encara caracteritzen les negociacions internacionals sobre canvi climàtic. Tampoc no poden afrontar l'enorme divergència entre el que diuen els líders del món desenvolupat sobre les amenaces del canvi climàtic i el que finalment practiquen les seves polítiques energètiques, les promeses i els fets". El compromís dels països rics, fins al moment, es redueix a 18 mil milions de dòlars, una mínima part dels bilions de dòlars que han destinat els mateixos països als seus sectors bancaris. Doncs bé, d'aquests 18 mil milions promesos només n'han desemborsat menys de mil milions. "De manera deplorable –denuncia *El derecho a sobrevivir*– fan servir el finançament per a l'adaptació com a basa per a les negociacions. Si no té lloc un avanç real l'any 2009, el veritable cost d'aquest dèficit no es mesurarà en bilions de dòlars, sinó en milions de vides".

... i de les persones

La lluita contra el canvi climàtic és part de la lluita per la humanitat. Guanyar la batalla requereix canvis de gran envergadura en molts àmbits: en el consum, en com produïm l'energia i com hi posem preu, i en la cooperació internacional. Però, per sobre de tot, requereix canvis transcendents en la nostra manera de veure la interdependència ecològica, la justícia social per als pobres del món i els drets humans.

Com davant altres problemes ambientals (els gasos CFC, l'amiant, els transgènics, etc.), la reacció sol ser la següent: primer es nega el problema; després, es ridiculitza o es minimitza, i només s'acaben acceptant les mesures necessàries quan el problema és urgent i més que evident, el dany ja és considerable i la pressió venç qualsevol resistència. I el sentit de la "necessitat" de les mesures sol ser prendre les que són imprescindibles perquè no canviï res de la nostra vida. Per això és tan important l'acció ciutadana.

Canviar és al nostre abast, sense que se n'hagi de fer una tragèdia –per a tragèdia, la que hi haurà si no fem res!-. És relativament fàcil reduir les emissions procedents de la generació d'electricitat (substituint centrals tèrmiques de carbó per centrals de cicle combinat de gas natural que emeten la tercera part per kWh produït, o

encara millor, per parcs eòlics que no n'emeten gens), però és molt més difícil actuar sobre el transport. L'únic sensat és reduir la demanda, promoure la ciutat densa i amb barreja d'activitats, i el canvi modal (desplaçaments en transport públic o ferrocarril, en lloc de cotxes o avions).

El transport aeri a penes representa el 2% del total mundial d'emissions de diòxid de carboni, però aquestes emissions han crescut un 205% entre el 1975 i el 2003, i el creixement s'accelerarà en els propers anys. Això és degut en bona part a les companyies de baix cost i a l'abaratiment de les tarifes, que no reflecteixen el cost ambiental de les emissions de diòxid de carboni, d'òxids de nitrogen i de les esteles que deixen, a més del soroll i de l'enorme impacte dels aeroports sobre les poblacions veïnes. De fet, el querosè dels vols internacionals està exempt d'impostos. Les mesures voluntàries de "donar" petites quantitats per plantar arbres que compensin les emissions serveixen de poc, excepte per tranquil·litzar la mala consciència d'alguns, i l'únic raonable és penalitzar fiscalment els desplaçaments en avió i renunciar a tots els trajectes no necessaris en l'era d'Internet i de les videoconferències.

Propostes per al Govern espanyol

Organitzacions i col·lectius socials d'índole diversa estan plantejant propostes, l'èxit de les quals depèn en gran mesura de la conscienciació i del compromís ciutadà. Una d'aquestes plataformes és la **Coalició Clima**, que agrupa 29 organitzacions de l'ecologisme, del sindicalisme, de la cooperació al desenvolupament, de la ciència i la recerca i dels consumidors, unides per frenar el canvi climàtic i pal·liar-ne els efectes.

Com a coalició àmplia, diversa i representativa de la societat civil, demana que el compromís d'Espanya tingui com a base l'eficàcia, l'equitat, la sostenibilitat, l'austeritat i la racionalitat.

Eficàcia: frenar i revertir el procés

Coalició Clima demana al Govern espanyol que defensi en els processos de negociació multilateral l'establiment de límits d'emissions de gasos d'efecte hivernacle que garanteixin mantenir els increments de temperatura per sota el "límit de seguretat" de 2°C. En concret, això vol dir límits obligatoris per als països industrialitzats que, mitjançant mesures internes, permetin una reduc-

ció d'emissions d'almenys un 30% al 2020 i d'un 80% al 2050, respecte als nivells del 1990.

Així mateix, exigeix que Espanya es marqui objectius de reducció d'emissions de gasos d'efecte hivernacle que, en cap cas, no representin objectius menys ambiciosos que els establerts pel Protocol de Kyoto.

Demana que hi hagi coherència en el conjunt de polítiques estatals, autonòmiques i locals amb els compromisos de mitigació assenyalats.

Promou el control democràtic ciutadà sobre les empreses espanyoles, en assenyalant criteris d'actuació que permetin al sector privat participar activament en la consecució dels objectius de reducció d'emissions, i denunciar els comportaments que els dificultin.

Equitat: canvi climàtic i pobresa

Coalició Clima demana que Espanya defensi en els processos de negociació multilateral la inclusió de les polítiques d'adaptació com un pilar fonamental de l'acció contra el canvi climàtic, amb compromisos de finançament suficients, estables i addicionals als compromisos

d'Ajuda Oficial al Desenvolupament. En concret, exigeix que Espanya incrementi el finançament de les mesures d'adaptació necessàries als països en desenvolupament, i que l'any 2012 arribi a destinar anualment a aquest fi el 0,2% del PIB.

Demana que es faciliti la transferència de tecnologies adequada, amb compromisos de finançament suficient per tal que els països empobrits puguin assolir un desenvolupament humà i sostenible, sense necessitat de recórrer al model d'ús massiu de combustibles fòssils o energia nuclear, i avançar en el desenvolupament de les energies renovables i de l'eficiència energètica.

Exigeix coherència del conjunt de polítiques estatals, en l'àmbit nacional i en l'internacional, amb criteris estrictes que garanteixin la qualitat social i ambiental en qüestions com la utilització de mecanismes de desenvolupament net, la promoció d'agrocombustibles, el finançament de la desforestació evitada, l'exportació de tecnologies o d'activitat productiva, etc.

Sostenibilitat: modificar el model de desenvolupament des de les bases energètiques

Coalició Clima considera que els combustibles fòssils són la causa principal del canvi climàtic i que, juntament amb l'energia nuclear, representen l'obstacle més gran per al desenvolupament d'un model energètic sostenible.

Demana al Govern una llei d'estalvi i d'eficiència energètica que inclogui un compromís de reducció mínima d'energia primària del 20% l'any 2020 respecte al 2005, en termes absoluts.

Proposa una contribució de les energies renovables a l'energia primària d'un 30% l'any 2020 i d'un 80% l'any 2050. Així mateix, el Govern s'ha de plantejar com a objectiu establir un marc de suport legal, retributiu i d'R+D+i

per tal que, garantint el subministrament, les energies renovables cobreixin el 50% de la producció d'electricitat l'any 2020 i el 100% l'any 2050. Com a instrument per avançar cap a aquest objectiu, Coalició Clima proposa desenvolupar una llei d'energies renovables.

Exigeix els canvis legals i tècnics necessaris que permetin exercir la llibertat d'elecció de l'origen de l'energia consumida.

Demana modificacions en l'ús de l'energia i en l'ocupació del territori, encaminades a reduir el transport motoritzat i a acotar l'urbanisme dispers.

Demana polítiques públiques i acords socials que potenciïn la creació d'ocupació de qualitat en sectors com les energies renovables i l'eficiència energètica. A més a més, demana que s'impulsin mesures de "transició justa" que pal·liïn els possibles efectes adversos en treballadors de sectors i de zones afectades per les mesures de lluita contra el canvi climàtic.

Austeritat i racionalitat: per un consum responsable

Coalició Clima informa i promou el canvi d'actituds sobre les causes del canvi climàtic, les seves conseqüències presents i futures, i sobre la injustícia que representa per als més pobres, buscant un canvi d'actituds que doni suport a les propostes de mitigació i d'adaptació.

Promou iniciatives concretes que permetin reduir la petjada ecològica dels ciutadans, de les empreses i de les administracions públiques espanyoles.

Proposa iniciatives concretes de mobilització per a l'exigència, per part de la ciutadania, de canvis en les polítiques públiques i en els comportaments d'empreses privades en línia amb les propostes recollides en aquest document.

Per saber-ne més...

Llibres i informes

- ▶ **La situación del mundo, 2009. El mundo ante el calentamiento global**
Informe anual de The Worldwatch Institute.
Icaria. Barcelona, 2009.
- ▶ **Protozous insubmisos**
Araceli Caballero. Intermón Oxfam. Barcelona, 2009.
- ▶ **Evidencia que duele. El cambio climático, la gente y la pobreza**
Oxfam Internacional. Juliol 2009.
www.intermonoxfam.org/UnidadesInformacion/anexos/11050/090706_Evidencia_que_duele.pdf
- ▶ **La crisis del clima. Evidencias del cambio climático en España**
Greenpeace. Madrid, 2009.
www.greenpeace.org/raw/content/espana/reports/090503.pdf

Pàgines web

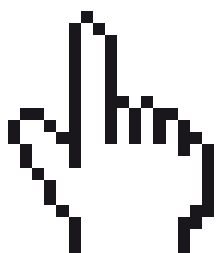
- ▶ **Intermón Oxfam**
www.intermonoxfam.org/cortoycambio
<http://dalelavueltaalmundo.intermonoxfam.org/>
- ▶ **Oxfam International**
www.oxfam.org/es/policy/evidencia-que-duele
- ▶ **Worldwatch**
www.nodo50.org/worldwatch/
- ▶ **Coalición Clima**
www.coalicionclima.org/

Vídeos

- ▶ **Eco-consumismo**
www.youtube.com/watch?v=MCvylJRj-cw&feature=player_embedded

Visita la nostra web i descarrega't el Global express!

www.IntermonOxfam.org/educar/global

Núm. 16: Copenhagen: últim avís	Núm. 8: Jocs Olímpics
Núm. 15: Agrocombustibles	Núm. 7: Democràcia
Núm. 14: Consum	Núm. 6: Armamentisme
Núm. 13: Turisme	Núm. 5: Àfrica i sequera
Núm. 12: Petroli	Núm. 4: Iraq
Núm. 11: Pobresa	Núm. 3: Cimera de la Terra
Núm. 10: Canvi climàtic	Núm. 2: Argentina en crisi
Núm. 9: Emergència i solidaritat	Núm. 1: Afganistan

Global express pretén generar preguntes entre els i les alumnes sobre el que expliquen els mitjans de comunicació. Es tracta de promoure una visió crítica de la realitat, que els permeti comprendre l'estat del món i, en especial, la situació del món en desenvolupament.

Coordinació: Anna Duch i Araceli Caballero.
Edició: Josep Marcé.
Disseny i il·lustració: Xavier Alamany i Pepinilla.
Dossier informatiu: Araceli Caballero.
Proposta educativa: Israel García, M. Àngels Alié, Marga Florensa, Raquel León i Lucas Pérez.
Traducció: Albert Nolla.

Finançat per:

